

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/79188>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-08 and may be subject to change.

Bibliografie van Katholieke Nederlandse Periodieken. Deel 2: Cultuur en ontspanning. Samengesteld in opdracht van het Katholiek Documentatie Centrum. Onder redactie van Otto S. Lankhorst en Door Timmermann. Nijmegen: Valkhof Pers, 2008. ISBN 9789056252380. 350 p. € 60.

·> MATHIJS SANDERS

Het nationale religieuze erfgoed staat de laatste tijd volop in de belangstelling. Weliswaar is de meer recente geschiedenis van het godsdienstige en religieuze leven mager bedeed in de vijftig vensters die samen 'De Canon van Nederland' vormen, de bezoekersaantallen van een tentoonstelling als Heilig vuur in de Amsterdamse Nieuwe Kerk (december-april 2009) en de verkoopcijfers van romans als die van Jan Siebelink laten zien dat velen geboeid zijn door het verleden van protestants en katholiek Nederland. Het Katholiek Documentatiecentrum aan de Radboud Universiteit Nijmegen en het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme aan de Vrije Universiteit van Amsterdam gelden op dit gebied als de belangrijkste wetenschappelijke expertisecentra. Deze instellingen werden opgericht in de jaren van versnelde deconfessionalisering en

ontzuiling, in respectievelijk 1969 en 1971, en stellen zich tot doel de geschiedenis van respectievelijk katholiek en protestants-christelijk Nederland van na 1800 te documenteren en voor onderzoek beschikbaar te stellen. Niet alleen beschikken beide centra over honderden archieven van personen en instellingen, maar ook over een ruime collectie tijdschriften. Het tijdschriften was in de negentiende en twintigste eeuw immers het medium bij uitstek waarmee het volk, of minstens de eigen achterban, kon worden geïnformeerd en gemobiliseerd. Voor wie onderzoek doet naar aspecten van het verleden van beide bevolkingsgroepen, zijn de kranten, weekbladen, jaarboeken en tijdschriften vaak onmisbaar. Zowel het Amsterdamse als het Nijmeegse documentatiecentrum heeft zich dan ook vanaf de oprichting toegelegd op de bibliografische ontsluiting van het periodieke papieren erfgoed. Dat resulteerde in de *Bibliografie van Nederlandse Protestantse Periodieken* (BNPP), waarvan inmiddels drie delen in druk verschenen, en de *Bibliografie van Katholieke Nederlandse Periodieken* (BKNP), waarvan eind 2008 het tweede deel verscheen.

Het samenstellen van dergelijke bibliografieën over een periode van twee eeuwen is een bijna onmogelijke opgave. Wie alleen al een blik werpt op de

titellijsten ziet dat de fameuze publicitaire bedrijvigheid in beide subculturen resulteerde in vele honderden periodieken op alle gebieden van het openbare leven. De acquisitie, ontsluiting en beschrijving van dit materiaal vergt dan ook een lange adem, zeker wanneer die beschrijving tot stand komt na zorgvuldige bestudering van zoveel mogelijk banden. De BKNP werd geïnitieerd in 1973. Tien jaar later verscheen een voorlopige titellijst met 4129 items. Het duurde nog eens zestien jaar totdat in 1999 het eerste thematische deel van de bibliografie het licht zag, gewijd aan de dag- en weekbladpers. In dat eerste deel worden de achtergronden en keuzes van het project uitgebreid toegelicht. Eind 2008 volgde het tweede deel, over 'Cultuur en ontspanning'. In de komende jaren zullen nog eens drie delen verschijnen, respectievelijk over periodieken op het gebied van 'Godsdienstig en kerkelijk leven', 'Opvoeding en onderwijs' en 'Politiek en sociale beweging'. Het is zonder meer een grote verdienste van het Katholiek Documentatiecentrum en van de bibliografen, dat zij - in voor fundamenteel wetenschappelijk bronnenonderzoek moeilijke tijden - dit project met grote zorgvuldigheid tot een goed einde brengen. Het tweede deel van de BKNP bevat de bibliografische beschrijvingen van 368

periodieken op het brede terrein van cultuur en ontspanning uit de periode tussen 1800 en 1980. Wat de bibliografen precies verstaan onder beide termen, is niet geheel duidelijk. Het 'Ten geleide' bakent het werkveld af tot de 'culturele, literaire en wetenschappelijke bladen, almanakken, en tijdschriften van talrijke ontspanningsverenigingen binnen de katholieke zuil'. Onder de beschreven bladen bevinden zich succesvolle publiekstitijdschriften als *De Katholieke Illustratie* en *de Katholieke Radio Gids*, een opinieweekblad als *De Nieuwe Eeuw* en fameuze literaire tijdschriften uit het interbellum, zoals *Roeping* en *De Gemeenschap*. Maar veel groter is het aantal volstrekt vergeten tijdschriften, die soms ook maar een kort leven hadden. Zo zijn van *Slag en ereprijs*, het tijdschrift van de Bond van Katholieke Vogelliefhebbers, slechts enkele nummers uit 1956 bewaard gebleven. Weinig levensvatbaar was ook het *RK Sportblad op den uitkijk* (1931), dat de belangen van 'onze katholieke voetballers' wilde dienen middels clubnieuws, wedstrijdverslagen, elftalopgaven en competitiebestanden. De bibliografen melden dat het sportblad vermoedelijk werd uitgegeven door de 'RK Voetbalbond, bisdom Breda' die in 1925 was uitgetreden uit de federatie van RK Voetbalbonden in Nederland 'in verband met menings-

verschillen over het spelen van voetbalvereniging Bredania in de Nederlandse Voetbal Bond zonder goedkeuring van het Federatiebestuur'. Welkom in verzuimd Nederland.

Uit het feit dat ik bovenstaande voetbalinformatie ontleen aan de BKNP (item 263) blijkt al dat het hier geen 'kale' bibliografie betreft. Naast de gebruikelijke rubrieken met bibliografische informatie bevat iedere titel ook de rubrieken 'typering' en 'literatuur'. De tweede rubriek bevat titels van publicaties waarin aanvullende informatie over het beschreven periodiek kan worden aangetroffen. De rubriek 'typering' bevat een korte karakteristiek van het tijdschrift, met bijzondere aandacht voor door de redactie(s) geformuleerde doelstellingen. Juist door die typeringen is de *Bibliografie van Katholieke Nederlandse Periodieken* veel meer dan uitsluitend een naslagwerk voor onderzoekers. Deze beschrijvingen bevatten een schat aan informatie over de geschiedenis van katholiek Nederland. Hoe zakelijk de 'typeringen' ook zijn, zij maken dit deel van de BKNP tot een ronduit intrigerend en spannend boek (ook al kennen we de afloop). Zo beschrijft het met

grote precisie de inmiddels veelvuldig bestudeerde bewegingen binnen en tussen de tijdschriften van de zogenaamde katholieke jongeren in het interbellum en de verwikkelingen in de complexe relatie tussen het katholieke gezag en de nieuwe media radio en televisie.

Anders dan de samenstellers van de *Bibliografie van Protestantse Nederlandse Periodieken* heeft de redactie van de BKNP niet gekozen voor een digitale bibliografie. De voordelen van een presentatie online zijn evident: snelle en openbare toegankelijkheid, lagere exploitatiekosten en de mogelijkheid om de beschrijvingen te actualiseren (mocht iemand de niet beschreven nummers van *Slag en ereprijs* op zolder hebben liggen). Anderzijds doen de kloeke, fraai in linnen gebonden delen recht aan het monumentale karakter van deze uitgave, waarmee het onderzoek naar de geschiedenis van het katholicisme in Nederland en naar de Nederlandse persgeschiedenis zeer gediend zijn.

·> MATHIJS SANDERS is docent Algemene Cultuurwetenschappen en Literatuurwetenschap aan de Radboud Universiteit Nijmegen.